

Kamila Rudzińska

"Artysta wobec cywilizacji.
Antagonizm czy harmonia", Kamila
Rudzińska [w:] "Problemy literatury
polskiej lat 1890-1939", Wrocław
1972 : [recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 15/46, 128

1972

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

(I) RUDZIŃSKA Kamila: Artysta wobec cywilizacji: Antagonizm czy harmonia. W: Problemy literatury polskiej lat 1890-1939. Seria 1 pod red. H.Kirchner i Z.Żabickiego przy współudziale M.R.Pragłowskiej. Wrocław 1972. IBL PAN, s. 415-464.

Autorka wskazuje i analizuje motywy wyboru społecznej roli pisarza i funkcji sztuki w kulturze XX wieku, ujawniane w polskiej autorefleksji literackiej lat międzywojennych. Cechą wyróżniającą omawiane stanowiska jest świadome odniesienie decyzji pisarskich i określenie istoty, a także zadań sztuki wobec zjawisk kształtowania się kultury tzw. masowej. Obiektem analizy są cztery skrajne postawy twórców, prezentowane przez ekspresjonistów poznańskiego "Zdroju", futurystów oraz praktykę S.I.Witkiewicza i T.Peipera. Wbrew ustalonym opiniom, autorka wskazuje na głębsze podobieństwa światopoglądowe rzutu-jące na wybór roli artysty i łączące postawy uznane za skrajnie przeciwstawne: ekspresjonistów i futurystów - z jednej, oraz Witkacego i Peipera - z drugiej strony, przez samych artystów nie dostrzegane.

BP/46/11

K.R.

(I) ZIEJKA Franciszek: Rodowód i funkcje motywów ludowych w twórczości Wyspiańskiego. W: Problemy literatury polskiej lat 1890-1939. Seria 1 pod red. H.Kirchner i Z.Żabickiego przy współudziale M.R.Pragłowskiej. Wrocław 1972. IBL PAN, s. 321-364.

Autor dokonuje przeglądu najpopularniejszych stereotypów wyobrazeniowych chłopca oraz skryzalizowanych w XIX w. mitów związanych z wsią i kulturą chłopką. Konfrontując sposób ich ujęcia w twórczości autora "Wesela" ze sposobem interpretacji i funkcją w literaturze oraz ideologii społecznej XIX w., wskazuje na krytyczny stosunek Wyspiańskiego do ideologii solidaryzmu społecznego Stańczyków, przejawiający się w jego ujęciach stereotypu "chłopca pańszczyźnianego", "chłopca bajecznie-kolorowego" i "Chłopca-Piasta". Podkreśla przy tym świadome dążenie Wyspiańskiego do patriotycznej rehabilitacji chłopstwa poprzez rewizję mitu rabacyjnego oraz zgodne z tendencjami ówczesnej etnografii wysokie uznanie dla "pierwotności" chłopca i jego kultury.

BP/46/12

H.F.